

Matura
na 100%

Zbrodnia i kara
Fiodor Dostojewski

Zbiór najważniejszych informacji

1. Autor

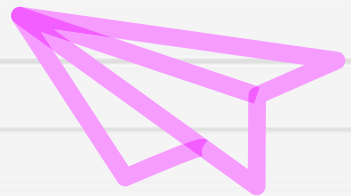
Fiodor Dostojewski

2. Czas akcji

Lata 60. XIX wieku

3. Miejsce akcji

Petersburg, Rosja

4. Główni bohaterowie

Rodion Raskolnikow

Młody student prawa, który porzuca studia z powodu biedy. Inteligentny, ale pełen wewnętrznych sprzeczności.

Sonia Marmieladowa

Córka Marmieladowa, która z biedy i poświęcenia dla rodziny podejmuje pracę jako prostytutka. Jest głęboko religijna i pełna współczucia. Dzięki swojej niewinności i wierze pomaga Raskolnikowowi odnaleźć drogę do odkupienia.

Porfiry Pietrowicz

Sprytny i przenikliwy śledczy, prowadzący dochodzenie w sprawie morderstwa starej lichwiarki. Wnika w umysł Raskolnikowa, rozwijając teorię psychologicznego dochodzenia. Jego taktyka stopniowo skłania mordercę do przyznania się do winy.

Awdotia (Dunia) Raskolnikow

Siostra Rodiona, młoda i piękna, niezwykle lojalna wobec rodziny. Chce poświęcić się w małżeństwie z niekochanym Łużynem, aby pomóc bratu finansowo. Ostatecznie podejmuje walkę o swoje szczęście i wolność.

Alona Iwanowna

Stara lichwiarka, ofiara Raskolnikowa. Symbolizuje niesprawiedliwy system społeczny i chciwość.

Arkady Swidrygajłow

Tajemniczy były pracodawca Duni, który jest amoralnym, ale złożonym antagonistą. Jego działania są nieprzewidywalne, a ostatecznie popełnia samobójstwo.

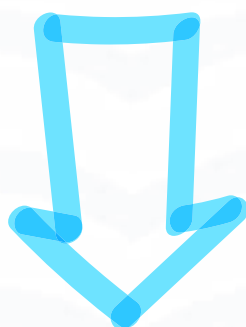
5. Streszczenie

Rodion Raskolnikow, były student prawa, żyje w skrajnej biedzie w Petersburgu. Młody, inteligentny i ambitny, czuje się jednak zgnębiony swoją sytuacją. W jego umyśle rodzi się teoria, że wybitni ludzie, tacy jak Napoleon, mają prawo łamać moralne zasady w imię wyższych celów. Zainspirowany tą ideą, postanawia przetestować swoją teorię, planując morderstwo starej lichwiarki, Alony Iwanowny. Uważa, że usunięcie tej chciwej i pozbawionej skrupułów kobiety może przynieść społecznie korzystne skutki, a jemu zapewni środki do poprawy sytuacji materialnej.

Raskolnikow w końcu podejmuje decyzję i dokonuje zbrodni. W przypiływie paniki zabija także Lizawietę, siostrę lichwiarki, która przypadkowo była świadkiem zdarzenia. Po morderstwie czuje ulgę, ale szybko zaczyna go prześladować strach przed odkryciem. Zamiast wykorzystać skradzione pieniądze i kosztowności, ukrywa je, a później pozbywa się ich, nie mogąc znieść widoku zdobyczy przypominających mu o zbrodni.

Po zabójstwie Raskolnikow staje się coraz bardziej odizolowany i niestabilny emocjonalnie. Przeżywa serię fizycznych i psychicznych kryzysów, które zmuszają go do konfrontowania się z własnym sumieniem. W tym czasie poznaje Sonię Marmieladową, córkę alkoholika, która, mimo trudnego życia, pozostaje pełna wiary i współczucia. Sonia zarabia na życie jako prostytutka, chcąc wesprzeć rodzinę. Rodion szybko zauważa w niej wewnętrzną dobroć i siłę, co wzbudza w nim szacunek, a zarazem wstyd z powodu

Śledztwo w sprawie morderstwa prowadzi przenikliwy Porfiry Pietrowicz, który od początku podejrzewa Raskolnikowa. Wykorzystując metody psychologiczne, stara się zmusić Rodiona do popełnienia błędu. Dochodzenie jest pełne napięcia, a Porfiry celowo prowokuje bohatera, podsycając jego poczucie winy. Równocześnie Rodion angażuje się w relację z rodziną Marmieładowów, szczególnie więź nawiązując z Sonią, która staje się jego duchowym przewodnikiem.

W międzyczasie w dramat wkracza Arkadiusz Swidrygajłow, tajemniczy i moralnie upadły człowiek, którego przeszłość pełna jest mrocznych czynów. Swidrygajłow początkowo jawi się jako potencjalne zagrożenie, gdyż posiada pewne informacje mogące obciążyć Rodiona. Jednak bohater ten, będący kontrapunktem do Soni, w końcu popełnia samobójstwo, co sprawia, że napięcie w tej części fabuły opada.

Piotr Łużyn, narzeczonny siostry Rodiona, Duni, także odgrywa w powieści ważną rolę. Pragnie wykorzystać trudną sytuację rodziny Raskolnikowów, aby podporządkować sobie Dunie. Jednak w decydującym momencie Dunia odrzuca jego propozycję, pokazując swoją determinację i niezależność.

W obliczu narastającego kryzysu Rodion postanawia zwierzyć się Soni. Wyznaje jej, że to on zamordował lichwiarkę i jej siostrę, a Sonia, mimo wstrząsu, nie osądza go. Wzywa go do przyznania się do winy i odnalezienia duchowego ukojenia w pokucie. Raskolnikow przez długi czas walczy z decyzją o przyznaniu się. Jego wewnętrzne rozterki trwają, zanim ostatecznie podejmuje decyzję. Pod presją psychologiczną Porfirego oraz pod wpływem siły moralnej Soni, Rodion w końcu przyznaje się do winy. Zostaje zesłany na Syberię, gdzie odbywa karę więzienia. Co ważne, Sonia podąża za nim, zapewniając mu wsparcie i dając nadzieję na odrodzenie. W ostatnich momentach powieści autor sugeruje, że poprzez miłość i pokutę Raskolnikow znalazł szansę na nowy początek. Powieść kończy się przestaniem nadziei i odkupienia, wskazując, że nawet najgłębszy upadek moralny może zostać przezwyciężony duchową przemianą.

6. Konteksty

Kontekst społeczny

„Zbrodnia i kara” wiernie odzwierciedla trudną sytuację społeczeństwa Rosji XIX wieku, zwłaszcza zmagania biednych, takich jak Rodion czy Sonia. Skrajne nierówności społeczne i brak perspektyw zmuszają bohaterów do radykalnych decyzji, takich jak prostytutka czy morderstwo.

Kontekst filozoficzny

Powieść pokazuje filozoficzne rozważania na temat moralności i granic wolności człowieka. Raskolnikow testuje ideę, że „wyjątkowe jednostki” (jak Napoleon) mają prawo do łamania norm. Dostojewski krytykuje tę teorię, pokazując destrukcyjne skutki przekraczania granic etyki.

Kontekst psychologiczny

Wnikliwy portret psychologiczny Raskolnikowa czyni powieść jednym z pierwszych dzieł analizujących poczucie winy i wewnętrzny konflikt człowieka popełniającego zbrodnię. Autor ukazuje mechanizm samodestrukcji poprzez myśli i odczucia bohatera.

Kontekst religijny

Motywy chrześcijańskie odgrywają w powieści dużą rolę – Sonia symbolizuje miłosierdzie i drogę do odkupienia, a sama zbrodnia prowadzi Rodiona do refleksji nad grzechem i przebaczeniem. Wiara jest przedstawiona jako źródło nadziei i wyzwolenia duchowego.

Kontekst literacki

Dzieło jest przykładem realizmu psychologicznego i społecznego, wpisując się w nurt literatury rosyjskiej XIX wieku. Dostojewski porusza kwestie egzystencjalne, które będą później rozwijane przez twórców XX wieku.

7. Motywy

Motyw zbrodni i kary

Kluczowy dla fabuły – cała książka to analiza skutków moralnych i psychicznych morderstwa dokonanego przez Raskolnikowa. Kara nie ogranicza się do więzienia, lecz obejmuje także jego wewnętrzne cierpienie.

Motyw winy i odkupienia

Raskolnikow odczuwa głęboką winę, która niszczy jego spokój. Przemiana bohatera następuje dopiero dzięki przyznaniu się do winy i odnalezieniu wartości duchowych, co pokazuje proces odkupienia.

Motyw ubóstwa

Bieda bohaterów, jak Raskolnikowa czy Marmieładowów, jest tłem większości decyzji i konfliktów. Również zbrodnia wynika po części z biedy i desperacji, podkreślając potężny wpływ materialnych warunków na los człowieka.

Motyw miłosierdzia

Sonia jest uosobieniem przebaczenia i miłosierdzia – nie potępia Rodiona, lecz wspiera go i daje nadzieję. Dzięki niej możliwe staje się duchowe odrodzenie bohatera.

Motyw izolacji

Raskolnikow żyje w odosobnieniu, zarówno dosłownym, jak i emocjonalnym. Zbrodnia jeszcze bardziej oddziela go od społeczeństwa. Jego samotna walka z własnymi uczuciami ilustruje temat alienacji.

MATURA

2025

Powodzenia!

www.studia-online.pl